

ARAX

HET MAGAZINE VAN ASV GLADZOR

JUNI 2025

Alexander
Tamanian
blz. 6

Verjin Zange
blz. 8

Recht en
Wetgeving
blz. 18

HayKino:
Amerikatsi
blz. 22

EDITIE I
BESTUUR 19

...En meer!

REDACTIE

Ani Nazari
Inga Bagramjan
Melissa Nazarian
Elina Nazarian
Aren Nagulyan
Arsine Markosian

ONTWERP

Arsine Markosian

EINDREDACTEURS

Inga Bagramjan
Melissa Nazarian
Arsine Markosian

— [LH] —

LILIT HOME

AVANT
advocaten

Beste lezer,

Bedankt voor het lezen van deze spiksplinternieuwe editie van de Arax. Dit is trouwens niet zomaar een editie, dit is de eerste uitgave van het 19e bestuursjaar van Gladzor! Na typen totdat onze vingers erbij neervielen heb je dan ook een magazine voor je die je op verschillende vlakken een kijkje geeft in Armeense kunst, cultuur, film en zo nog meer.

Lees in deze editie hoe het nu precies zit met de wetgeving in Armenië, waarom je de film Amerikatsi moet zien en voor de trouwe lezer het langverwachte derde deel van Armeense schriften. Er is voor ieder wat wils in deze fantastische editie! Ben je geïnspireerd geraakt en wil jij ook je schrijftalent laten zien, dan heb ik goed nieuws voor je! Het is namelijk altijd mogelijk om je bij de redactie van de Arax aan te sluiten of houd je niet zo van commitment, kun je ook eenmalig een artikel sturen naar info@gladzor.nl.

Veel leesplezier en hopelijk heb je na het lezen nieuwe fun facts die je met anderen kan delen!

Liefst, bestuur 19 en ARAX-redactie

Հարգելի ընթերցող,

Շնորհակալություն «Արաքս»-ի այս բոլորովին նոր համարն ընթերցելու համար: Սա, ի դեպ, սովորական թողարկում չէ. սա «Գլաձոր»-ի 19-րդ վարչական տարվա առաջին համարն է: Մինչ մեր մատները հոգնում էին տպագրելուց, դուք ձեր առջև ունեք մի հանդես, որը հնարավորություն է տալիս տարբեր տեսանկյուններից ծանոթանալ հայկական արվեստին, մշակույթին, կինոյին և ավելին:

Այս համարում կարդացեք, թե ինչպես է Հայաստանում գործում օրենսդրությունը, ինչու պետք է անպայման դիտեք Amerikatsi ֆիլմը, և մեր հավատարիմ ընթերցողների համար՝ երկար սպասված «Հայկական գրեր» շարքի երրորդ մասը: Այս հրաշալի համարում ամեն ինչ կա՝ յուրաքանչյուրի ճաշակին համապատասխան:

Եթե այս թողարկումը ձեզ ոգեշնչել է, և դուք էլ ցանկանում եք ցույց տալ ձեր գրելու տաղանդը, ապա լավ նորություն ունենք ձեզ համար: Միշտ կարող եք միանալ «Արաքս» ամսագրի խմբագրությանը, իսկ եթե երկարատև պարտավորությունները ձերը չեն, կարող եք մեկանգամյա հոդված ուղարկել info@gladzor.nl էլեկտրոնային հասցեին:

Մաղթում ենք ձեզ աճելի ընթերցում, և հուսով ենք, որ նոր հետաքրքիր փաստեր կհայտնաբերեք, որոնցով կկարողանաք կիսվել ուրիշների հետ:

Սիրով,

19-րդ խորհուրդ և «Արաքս» խմբագրակազմ

Inga Bagramjan - voorzitter
Melissa Nazarian - vice-voorzitter
David Santagkidis - secretaris
William Shakhverdian - penningmeester
Arpi Nazari - Interne-coördinator

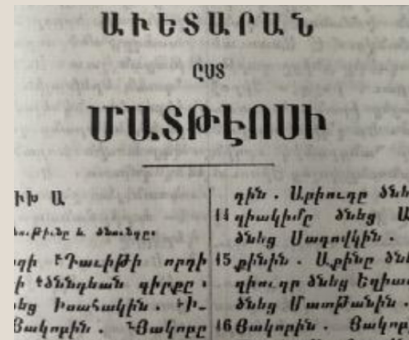
INHOUDSOPGAVE

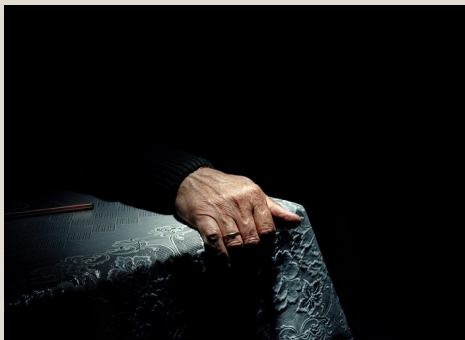
Alexander Tamanian
Arsine Markosian
Blz. 6

De Laatste Schoolbel
(Verjin Zang'e)
Elina Nazarian
Blz. 8

Armeense schriften
– Deel 3
Aren Nagulyan
Blz. 10

Exposing Hrair Sarkissian's "Unexposed"

Inga Bagramjan
Blz. 14

Recht en Wetgeving - Deel 1 Het Armeense rechtssysteem uitgelegd

Melissa Nazarian
Blz. 18

HayKino: Amerikatsi (2022)

Ani Nazari
Blz. 22

ALEXANDER TAMANIAN: DE VADER VAN DE MODERNE ARMEENSE ARCHITECTUUR

Armeense architectuur heeft een rijke en eeuwenoude traditie, geworteld in de middeleeuwse kerken, kloosters en stenen forten die het landschap sieren. In de 20e eeuw speelde één man een cruciale rol in het moderniseren en hervormen van deze architectuur: Alexander Tamanian. Als architect van het moderne Jerevan wist hij traditionele Armeense stijlen te combineren met neoklassieke invloeden, wat leidde tot een unieke en herkenbare architectonische identiteit. Dit artikel belicht zijn werk, stijl en blijvende invloed op de Armeense architectuur.

DE ARCHITECT VAN HET MODERNE JEREVAN

Toen Armenië in 1920 onderdeel werd van de Sovjet-Unie, kreeg het land de taak om Jerevan, een kleine stad, om te vormen tot een moderne hoofdstad. Alexander Tamanian, een ervaren architect, werd belast met deze monumentale taak.

In 1924 presenteerde hij zijn masterplan voor Jerevan, dat de stad transformeerde met brede boulevards, open pleinen en symmetrische stadsindelingen. Zijn ontwerp was geïnspireerd door Europese steden zoals Parijs en Rome, maar met een nadruk op Armeense esthetiek. Dit plan maakte van Jerevan niet alleen een functionele hoofdstad, maar ook een stad met een sterke nationale identiteit.

KENMERKEN VAN TAMANIAN'S ARCHITECTUUR

Tamanian combineerde traditionele Armeense elementen met invloeden uit de neoklassieke architectuur. Zijn stijl kenmerkte zich door:

Gebruik van Armeens tufsteen: Deze vulkanische steen, vaak roze of okergeel, werd zijn favoriete bouw materiaal.

Symmetrische en monumentale ontwerpen: Veel van zijn gebouwen zijn grootschalig en evenwichtig opgebouwd.

Inspiratie uit middeleeuwse Armeense architectuur: Denk aan gewelfde ramen, decoratieve reliëfs en brede arcades.

Zijn benadering sloot aan bij de Sovjet-idealisme van monumentale architectuur, maar wist tegelijkertijd de Armeense identiteit te behouden.

BELANGRIJKSTE WERKEN

Het Opera- en Ballettheater van Jerevan (1933)

Dit iconische gebouw is een van de meesterwerken van Tamanian. Geïnspireerd door zowel klassieke Europese operahuizen als Armeense bouwkunst, heeft het een open en luchtig ontwerp met een groot amfitheater. Het werd al snel een cultureel centrum van Jerevan.

ANDERE PROJECTEN

Naast deze grote bouwwerken ontwierp Tamanian ook musea, overheidsgebouwen en wooncomplexen, waarmee hij de stedelijke identiteit van Jerevan verder vormgaf. Europese steden zoals Parijs en Rome, maar met een nadruk op Armeense esthetiek. Dit plan maakte van Jerevan niet alleen een functionele hoofdstad, maar ook een stad met een sterke nationale identiteit.

TAMANIAN'S IMPACT EN NALATENSCHAP

Tamanian's invloed reikt verder dan zijn bouwwerken. Hij heeft de Armeense architectuur opnieuw gedefinieerd en aangepast aan de moderne tijd, zonder haar traditionele kenmerken te verliezen. Zijn ontwerpen dienden als inspiratiebron voor latere generaties Armeense architecten en stadsplanners. Zelfs vandaag de dag blijft zijn visie op Jerevan zichtbaar in de infrastructuur en bouwstijl van de stad.

Alexander Tamanian was niet zomaar een architect; hij was een visionair die de Armeense architectuur naar een nieuw tijdperk bracht. Door oude tradities te combineren met moderne invloeden wist hij een stijl te creëren die tijdloos en herkenbaar is. Zijn gebouwen vormen vandaag de dag nog steeds het hart van Jerevan en zijn nalatenschap leeft voort in de Armeense architectuur.

VERJIN ZANG'E DE LAATSTE SCHOOLBEL

Wanneer je zes jaar oud wordt in Armenië, breekt een bijzondere dag aan: gekleed in een witte blouse zet je de eerste stappen in de schoolwereld op 1 september: je eerste officiële schooldag in de eerste groep. Op deze feestdag, de dag van de kennis (*Գիտելիքի և դպրության օր/ Giteliqi yev dprutyan or*) ga je naar school in een witte blouse. Om je schooldiploma te krijgen, ga je tot en met 18 jaar, tot aan groep 12 naar school. Vanaf groep 1 leren kinderen gelijk het alfabet, de aybuben (*այբուբեն*). In Nederland leren kinderen in groep 3 rond dezelfde leeftijd lezen en schrijven. Wat zijn de verschillen tussen het schoolsysteem in Armenië ten opzichte van hier in Nederland?

Hier leren we Engels als tweede taal op de middelbare school met daarbij Duits en Frans (in sommige gevallen Spaans, Latijn en Oud-Grieks). In Armenië is de tweede taal nog altijd het Russisch. Daarnaast leren veel scholen ook Frans en op sommige plekken kunnen leerlingen ervoor kiezen om Engels te leren of Duits. Er gaat veel aandacht naar de Armeense cultuur, de geschiedenis en het geloof, terwijl de vakken hier veelal pragmatisch lijken te worden gegeven.

In Nederland hebben we leerplicht tot 16 jaar en een kwalificatieplicht tot 18 jaar, wat betekent dat je een diploma moet halen. Dit wordt toegezien

door de inspectie van onderwijs. In Armenië zijn kinderen leerplichtig tot 16 jaar, echter wordt de verantwoordelijkheid bij de ouders/voogd van de kinderen gelegd. Volgens UNICEF neemt het aantal school 'dropouts' in Armenië toe, vanwege kinderarbeid en de kwaliteit van het onderwijs. Dit is jammer, aangezien een diploma kan leiden tot een betere baan, en als een investering kan worden gezien in de maatschappij en vooruitgang van het land. Toch zien veel tieners en ouders die in een lastige financiële situatie zitten meer voordeel aan werken in plaats van naar school gaan. Er wordt daarom ook in Armenië meer gespijbeld.

Van de leerlingen die hun schooldiploma halen, gaat een groot deel werken, vaak in winkels of in de toeristensector. Maar een klein deel studeert door aan een universiteit, ook wel college genoemd. Bekende onderwijsinstututen zijn Yerevan State University, Yerevan State Medical University, American University of Armenia, European University of Armenia en Eurasia International University. Veel internationals uit onder andere India, Nepal, Sri Lanka studeren geneeskunde, informatica, finance of andere disciplines hier. De bedragen voor inschrijfgeld voor deze universiteiten verschillen erg per studie en universiteit. Deze kunnen oplopen tot 5500 euro voor nationale studenten en 12000 euro voor internationale studenten. Hoewel sommige van deze bedragen vergelijkbaar klinken met het Nederlandse collegegeld en inschrijfgeld, is dit met een Armeens salaris moeilijker bij elkaar te sparen. Gelukkig is er de mogelijkheid tot een onderwijsbeurs waarbij het collegegeld vergoed

wordt voor Armeense leerlingen die uitzonderlijk hoge cijfers halen.

Toch blijft onderwijs in Armenië, ondanks de uitdagingen, een belangrijke pijler voor persoonlijke en maatschappelijke vooruitgang. Terwijl in Nederland de nadruk ligt op brede vakkenpakketten en pragmatisch leren, is het Armeense systeem diep geworteld in taal, cultuur en geschiedenis. De verschillen tussen beide onderwijssystemen laten zien hoe educatie wordt gevormd door maatschappelijke en economische factoren.

Hoewel niet iedereen de kans krijgt om hoger onderwijs te volgen, blijft scholing een cruciaal middel om kansen te vergroten—of dat nu in Armenië, Nederland of ergens anders ter wereld is. Uiteindelijk draait het om hetzelfde doel: kennisoverdracht als sleutel tot een betere toekomst. Dat zouden jullie als studenten natuurlijk allang moeten weten.

Aren Nagoeljan Արեն Նազուկյան
Taal en schrift լեզու և գիր

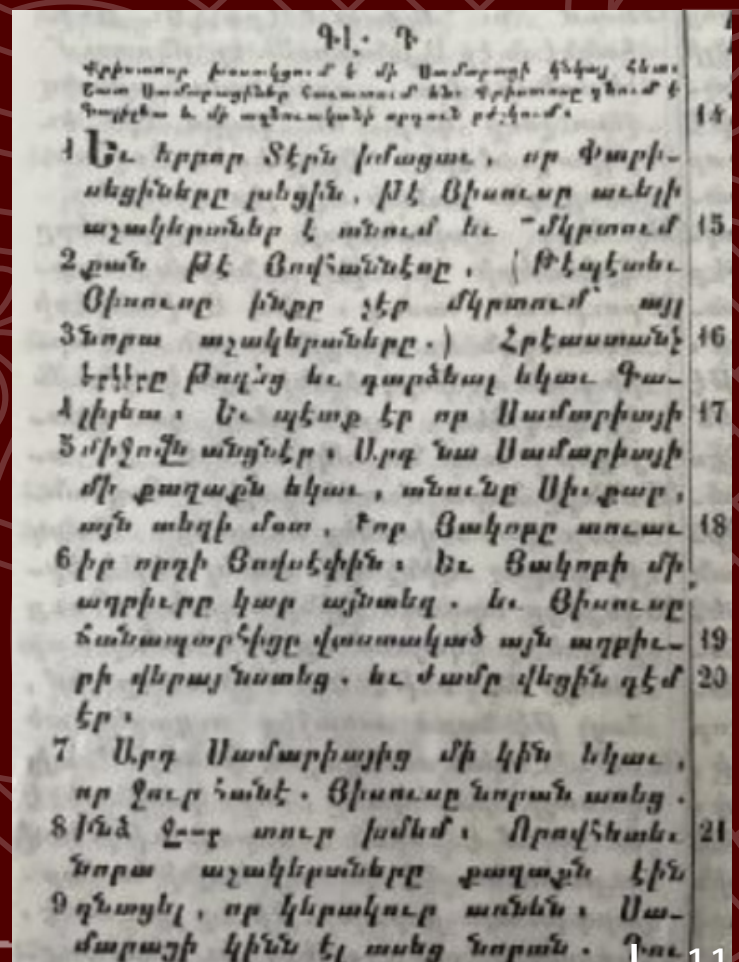
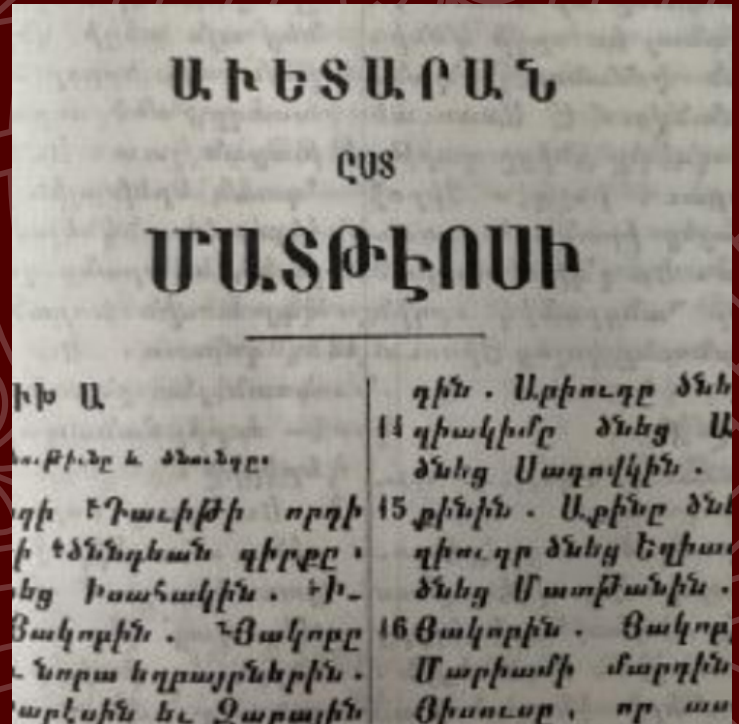
ARMEENSE SCHRIFTEN DEEL 3

In de vorige twee edities heb ik verschillende soorten Armeense schriftsoorten behandeld en hebben jullie het Armeense schrift elke editie opnieuw leren kennen. In elk tijdperk is het Armeense schrift ververst en ontwikkeld in stijlen. Daarvan zijn er nog wat unieke stijlen die ik ten slotte aan jullie wil presenteren. Weleens gehoord van het sluitschrift of het zwijnschrift? Lees dit artikel om er meer over te weten te komen. De rubriek over de Armeense schriften is met het derde deel ook het laatste.

PENSCHRIFT

Գրչագիր (grchagir)

Het penschrift is met de pen geschreven. In de middeleeuwen stond het bekend als het "ruitschrift" (աղյուսագիր/aghysagir) of het "tabletschrift" (տախտակագիր/takhtakagir) en in de moderne filologie als "rechthoekig ijzerschrift". De verticale lijnen van de pen komen haaks op elkaar, met fijne horizontale lijnen. Het is geschreven tussen twee regels, van gelijke hoogte, in rechte en schuine letters. Het penschrift was tot de twaalfde eeuw het schrift dat het voornaamste werd gebruikt (het hoofdschrift) en had vele varianten. Dit schrift is nauw verbonden met het bolschrift (բոլորագիր/boloragir), waarover we het in het eerste deel hadden. Het penschrift is in tegenstelling tot het bolschrift strakker en heeft scherpere hoeken. Toen cursief als het belangrijkste schrift werd beschouwd, werd cursief samen met de ijzerschrift voornamelijk in hoofdletters gebruikt. Bij het penschrift heten de hoofdletters dan ook het "hoofdletterschrift" (Գլխագիր/ glkhagir). Nu wordt het penschrift vooral gebruikt in titels en boekontwerpen. De term penschrift wordt ook gebruikt in de betekenis van "handschrift", waarbij met het laatste een gedrukt boek dat met een pen geschreven lijkt te zijn wordt bedoeld.

ZWIJNSCHRIFT

Վարազագիր (varazagir)

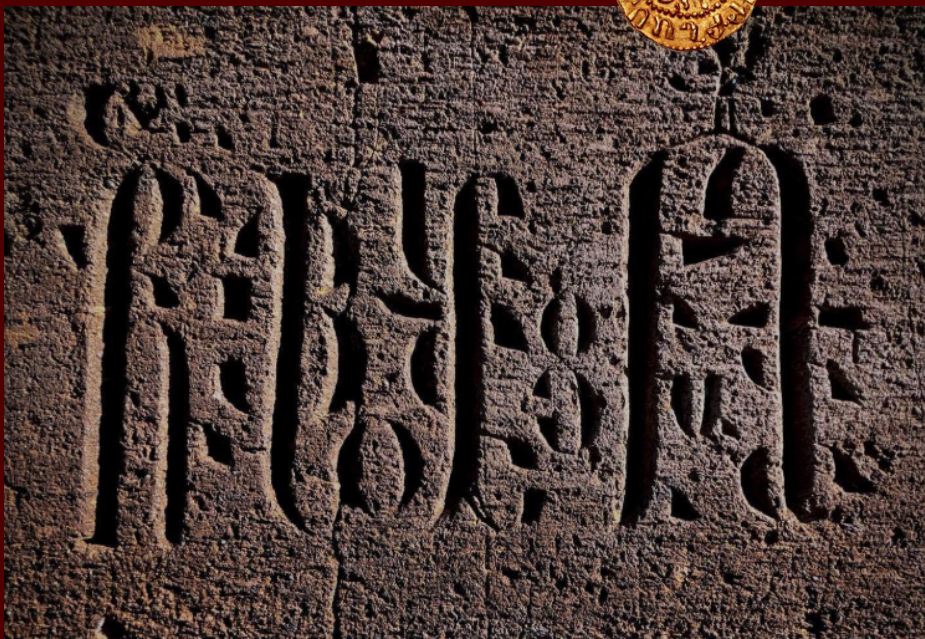
Dit geschrift werd speciaal gebruikt voor graveringen op ringen en zegels. Het is ontstaan in het Cilicische tijdperk tijdens de heerschappij van de Rubeniden. De Rubeniden waren een Armeense dynastie die van 1078 tot het midden van de dertiende eeuw over Cilicisch Armenië heerste. Zwijschrift op sieraden is vergelijkbaar met de ringen die we hier in de afbeelding zien.

OVERIGE TYPES

Het muntschrift (դրամագիր/ dramagir) werd gebruikt voor op de munten van de Rubeniden. Tot slot heb je ook het sluitschrift (փակագիր/ p'akagir) wat letters zijn die aan elkaar vast en door elkaar heen zijn geschreven met eventuele versieringen.

Inga Bagramjan *Ինգա Բաղրամյան*
Kunst արվեստ

EXPOSING HRAIR SARKISSIAN'S

Hrair Sarkissian, een naam die bij velen niet bekend is. Wanneer we het over Armeense kunst hebben zijn het vooral de oude meesters die ons te binnen schieten, alleen doen we dan niet te kort aan de Armeense kunstenaars van de 21e eeuw? Zo zit in deze onbekendheid van de hedendaagse samenleving de kunstenaar en fotograaf Hrair Sarkissian. Geboren in Damascus werd Sarkissian eerst geïntroduceerd aan fotografie in de fotostudio van zijn vader, waar hij van jongs af aan kennis vergaarde van het vak. Hij wordt beschouwd als een van de

toonaangevende conceptuele fotografen van zijn generatie. Sarkissian houdt zich in de praktijk bezig met fotografie, bewegend beeld, beeldhouwwerk, geluid en installatie en creëert op sommige momenten meditatieve droomlandschappen. Door middel van afwezigheid in beeld creëert Sarkissian ruimte voor de gedempte stemmen en wordt ruimte geboden om deze weer te horen. Al het werk van Sarkissian heeft overkoepelende thema's die we terug kunnen vinden zoals herinneringen en identiteit.

"UNEXPOSED"

Unexposed is een van Sarkissian's werken waar we vooral met het thema identiteit worden geconfronteerd. De serie bestaat uit foto's van afstammelingen van Armeense bekeerlingen, die zich tot de Islam hadden gewend om te ontsnappen aan de Armeense genocide van 1915. Nadat deze afstammelingen hun afkomst en geschiedenis herontdekten, bekeerden ze zich opnieuw tot

het christendom, maar blijven zij gedwongen om hun Armeense achtergrond, of misschien beter gezegd Armeense identiteit, te verbergen van de samenleving. Op deze wijze blijven de nakomelingen onzichtbaar, omdat ze enerzijds niet worden geaccepteerd door de Turkse samenleving en anderzijds buitengesloten zijn van de Armeense gemeenschap.

In de fotoserie wordt door middel van het tactisch plaatsen van de lichtbron een illusie gecreëerd rond de nakomelingen. Ook al staan ze op de foto en kunnen we ze zien, blijven ze onzichtbaar voor ons. Het enige zichtbare zijn de handen en silhouetten waardoor we geen specifiek beeld krijgen wie deze mensen nu precies zijn. Deze manier van vertonen van de nakomelingen staat dan ook synoniem met hoe zij zich voelen in het leven zelf, ze kunnen zichzelf nooit helemaal tonen en moeten zich, of eigenlijk eerder hun identiteit verhullen.

De fotoserie zet de toeschouwer tot denken over dat niets is wat het lijkt in eerste opzicht, maar ook dat iedereen zijn eigen geschiedenis heeft. Dit is niet het enige waarmee Sarkissian ons met zijn foto's confronteert. Zo worden we ook geconfronteerd met een stukje geschiedenis en worden de gevolgen van de Armeense genocide die vaak over het hoofd

worden gezien op deze wijze weer in het daglicht gezet. Op deze manier onderscheidt Hrair Sarkissian zich van zijn vakgenoten in zijn generatie, hij houdt zich bezig met de spotlight schijnen op de mensen en stemmen van degenen die vergeten zijn en we eigenlijk helemaal niet mogen vergeten.

Waar het eigenlijk op neerkomt is dat wanneer we het over de grote meesters van de Armeense kunstwereld hebben, we de naam Hrair Sarkissian niet mogen vergeten. Door zijn vernieuwende inzichten en thema's in de Armeense kunstscene in combinatie met zijn vermogen om emoties en verhalen te vertalen door middel van fotografie is hij toch echt een kunstenaar die een plaats heeft verdiend in the Armenian Hall of Fame (Armenian Art edition).

Recht en Wetgeving Deel 1

Het Armeense rechtssysteem uitgelegd

Stel je voor: je rijdt door Armenië en wordt staande gehouden omdat je net iets te hard reed. In Nederland zou je later een blauwe envelop op de mat vinden met een boete, maar in Armenië kan het zomaar zijn dat je deze ter plekke moet betalen.

Niet alleen verkeersboetes laten zien hoe rechtssystemen van elkaar verschillen. Zo geldt bijvoorbeeld in Nederland dat het huwelijk een grotendeels civiele aangelegenheid is, terwijl in Armenië religie een belangrijke rol speelt. Daarnaast geldt dat zowel Nederlandse bedrijven die zaken doen in Armenië, als Armeense

expats in Nederland, zich moeten houden aan internationale verdragen en afspraken.

Inleidend blijkt dat, hoewel Nederland en Armenië op sommige juridische gebieden verrassend veel gemeen hebben, beide landen toch totaal verschillende benaderingen aanhouden als het gaat om zaken als boetes, huwelijken of grensoverschrijdende kwesties.

In dit artikel duiken we in op de belangrijkste verschillen en overeenkomsten op het gebied van strafrecht, burgerlijk recht en internationaal recht, zonder dat je daarvoor een rechtenstudie nodig hebt!

Een Rechtssysteem op Papier en in de Praktijk

Nederland en Armenië hanteren beide een continentaal rechtssysteem, dat betekent dat wetten zijn vastgelegd in boeken en codes. Op papier lijkt dat overzichtelijk, maar in de praktijk werkt het soms net even anders.

Nederland heeft een onafhankelijke rechtspraak, waarin rechters zonder politieke inmenging uitspraken doen. In Armenië staat de rechtspraak officieel ook los van de politiek, maar in de praktijk is er soms sprake van externe invloed. Sinds de Fluwelen Revolutie van 2018 worden hervormingen doorgevoerd om de rechtspraak eerlijker en minder beïnvloedbaar te maken.

Strafrecht / Քրեական իրավունք

Als je de wet overtreedt in Nederland heb je altijd recht op een advocaat en een eerlijk proces. Vaak krijgen criminelen een taakstraf in plaats van een celstraf. In Armenië daarentegen zijn straffen doorgaans zwaarder. Criminelen krijgen hier juist sneller een celstraf en alternatieve straffen zoals werkstraffen worden minder vaak toegepast.

De Armeense overheid werkt aan hervormingen om het systeem moderner en eerlijker te maken, zoals de oprichting van een Anti-Corruptie Rechtbank in 2021. Armenië pakt zo gericht problemen aan binnen het strafrecht. Nederland heeft geen soortgelijke aparte rechtbank, terwijl zij juist worstelen met de georganiseerde misdaad bij de war on drugs.

Burgerlijk Recht / Քաղաքացիական իրավունք

Droom je van een huis in Nederland? Dan moet je langs een notaris, krijg je een hoop papierwerk en zijn kopers goed beschermd tegen misleidende contracten.

In Armenië gelden vergelijkbare regels, maar in de praktijk kunnen juridische procedures trager en minder transparant zijn. Heb je bijvoorbeeld een conflict met een aannemer, dan kan het maanden of zelfs jaren duren voordat een rechter uitspraak doet. Hierdoor spelen informele afspraken en familiebanden nog steeds een grote rol.

Ook op het gebied van familierecht zijn er verschillen. In Nederland zijn kerk en staat gescheiden, waardoor religieuze wetten geen invloed hebben op het huwelijk. In Armenië speelt de Armeens-Apostolische Kerk nog steeds een belangrijke rol bij huwelijken en echtscheidingen. De juridische erkenning van een huwelijk in Armenië is niet afhankelijk van de kerkelijke ceremonie, maar een kerkelijke trouw wordt vaak wel uitgevoerd, gezien de culturele en religieuze betekenis.

Internationaal Recht / Միջազգային իրավունք

Nederland is lid van de EU en houdt zich aan veel Europese wetten. Bovendien is Den Haag de thuisbasis van het Internationaal Strafhof (ICC), waar grote zaken over oorlogsmisdaden worden behandeld.

Armenië is geen EU-lid, maar werkt wel nauw samen met Europa. Zo ondertekende het land in 2021 het Comprehensive and Enhanced Partnership Agreement (CEPA) met de EU, waarmee het zich geleidelijk aanpast aan Europese wetgeving en standaarden. Daarnaast heeft Armenië zich onlangs aangesloten bij het ICC, door in 2023 het Statuut van Rome goed te keuren. Hiermee erkent Armenië de jurisdictie van het ICC en committeert het zich aan de handhaving van internationale strafrechtelijke normen.

Verschillen en Overeenkomsten

Op papier lijken de rechtssystemen van Nederland en Armenië veel op elkaar, maar in de praktijk zijn er duidelijke verschillen. Nederland heeft een stabiel en onafhankelijk rechtssysteem en Armenië is nog bezig met het doorvoeren van hervormingen. Ook in het strafrecht is de aanpak anders: Nederland focust op rehabilitatie, waar Armenië vaker streng straft en de focus legt op vergelding en preventie. In het burgerlijk recht zijn consumenten en contracten in Nederland beter beschermd, terwijl in Armenië informele afspraken nog een grote rol spelen.

Wat kunnen beide landen van elkaar leren? Nederland kan kijken naar de manier waarop Armenië corruptiebestrijding als prioriteit stelt. Armenië kan op zijn beurt leren van de Nederlandse aanpak van alternatieve straffen en het versterken van onafhankelijke rechtspraak.

Of je nu achter het stuur zit, het huwelijksbootje instapt of over landsgrenzen heen zaken doet, de juridische verschillen tussen Nederland en Armenië blijven interessant. Maar juist in die verschillen zit de kans om van elkaar te leren en rechtssystemen sterker te maken.

Ani Nazari Անի Նազարի
Cinema Կին

AMER★IKATSI

Regisseur: Michael A. Goorjian

Cast: Michael A. Goorjian, Hovik Keuchkerian, Narine Grigoryan,
Nelli Vladimirovna, Jean-Pierre Nshanian

Scenario: Michael A. Goorjian

De wereld van de Armeense cinema is rijk aan interessante, mooie, grappige, ontroerende en kunstzinnige films. In HayKino worden daarom films uit de Armeense cinema aan het licht gebracht, besproken, geprezen of bekritiseerd. Dit keer komt de hoopvolle film Amerikatsi aan bod, die het als officiële Armeense inzending voor de Oscars in 2024 ver schopte.

Op een zomeravond in Jerevan, in de week van het Golden Apricot Film Festival (GAIFF), liep ik op een borrel de regisseur van Amerikatsi Michael Goorjian te lijf. Ikzelf had toen alleen nog de trailer gezien, die al veel indruk op mij had gemaakt. Michael Goorjian heeft in 1994 een Emmy Award gewonnen voor zijn rol in de serie David's Mother en heeft hij al in aardig veel Hollywood films en series gespeeld. Al die tijd al wilde hij ook een film maken dat zich afspeelt in Armenië. Hij is immers half Armeens en naar eigen zeggen: "My better half is Armenian". Ik vroeg me af hoe hij op het idee van de film was gekomen. Als een echte Amerikatsi antwoordde hij: "I just wanted to make a hopeful film about Armenia and Armenians."

En zo geschiedde...

De titel van de film Amerikatsi, wat in het Armeens “Amerikaan” betekent, slaat op de hoofdpersoon Charlie, die als kind de gruwelen van de genocide is ontvlucht en in Amerika een succesvolle zakenman is geworden. Eind jaren veertig besluit de inmiddels volwassen Charlie te repatriëren naar Armenië. Armenië is op dat punt in de geschiedenis onderdeel van de naoorlogse Sovjet-Unie.

Dat Charlie de beste intenties heeft doet er niet toe want, als Amerikaan wekt hij argwaan op bij de communisten. Al snel wordt hij opgepakt en moet hij zonder eerlijk proces naar de gevangenis. Hoe kunnen ze hem zomaar opsluiten? Hij wilde alleen maar terug naar zijn thuis, waar hij met open armen ontvangen hoorde te worden, maar in plaats daarvan wordt hij behandeld als een indringer. Wat onrechtvaardig! De mooie verwachtingen van het warme thuisland zijn in één klap vervangen door een bittere werkelijkheid.

Sipjes ondergaat Charlie dit alles maar al snel ontdekt hij dat hij uit zijn cel naar buiten kan kijken, recht in de woonkamer van een Armeens gezin en kan zien hoe het dagelijks leven in Armenië eraan toe gaat. Misschien wordt zijn gevangenschap toch niet zo vreselijk als gedacht en kan Charlie via een sterk inlevingsvermogen alsnog zijn verwachtingen over Armenië beleven.

Amerikatsi is een ontroerende, grappige en gek genoeg herkenbare film.

Ook voor degenen die niet Armeens zijn of de taal niet spreken is Amerikatsi erg goed te begrijpen. Ondanks de specifieke tijd en plaats laat Amerikatsi namelijk het menselijk verlangen naar vrijheid, warmte en gemeenschap goed zien. Dit gevoel wordt versterkt doordat er vrij weinig in gesproken wordt en je vooral door middel van beeldvorming en subtekst het verhaal meekrijgt.

Het verhaal ontroerde mij ook zeer. Charlie verlangt namelijk naar een leven waar hij net een stukje van verwijderd is. Ik denk dat dat erg herkenbaar is voor ons, de Armeniërs in de diaspora. Niet iedereen uit de diaspora wil graag in Armenië wonen, maar je verlangt misschien toch wel naar een gevoel van thuiskomen in een leven dat je door de loop van de geschiedenis niet hebt kunnen leiden. Net als Charlie zien we dat leven wel steeds afspelen en hebben we licht contact met de wereld, maar vaak blijft het daarbij. We zijn -net als Charlie- vanuit de gevangenis altijd met onze gedachten bij dat alternatieve leven en wellicht komen we ooit weer vrij.

De volgende tekst, wat de toast (een կենաց/kenats) van Charlie aan zijn vrienden is, is erg tekenend voor deze gedachte:

Armeens	Armeens (fonetisch)	Nederlands
Աշխարհով ցրված հայերի կենացը, որոնք ուզում են քանդել մեզ բաժանող պատերը ու գտնել մի նոր Հայաստան, որը կառուցված կլինի մեր ժպիտներից, իսկ ոչ թե մեր արցունքներից:	Ashxarov tsrvats Hayeri kenatse, voronq uzum en qanden mez bajanogh patere u qtnel mi nor Hayastan. Vore karutsvats klini mer jpitnerits, isk voch te mer artsunqnerits	Proost op de wereldwijd verspreide Armeniërs die de muren die ons scheiden willen breken en een nieuw Armenië willen stichten, die gemaakt zal zijn met onze glimlach en niet met onze tranen.

Het verhaal wordt nog krachtiger door het spel van de Armeense acteurs die op een komische manier de personages (soms karikatures) neerzetten. De rol van Charlie wordt gespeeld door de regisseur en scenarioschrijver van het verhaal Michael Goorjian. Met zijn exacte komedietiming en onnozelheid maakt hij de hoofdpersoon erg sympathiek. De film is opgenomen in Armenië en heeft voornamelijk een Armeense crew. Hovik Keuchkerian, die een andere belangrijke rol speelt in Amerikatsi, kun je misschien herkennen uit de Netflix-hit La Casa de Papel. Hem zien we in deze film als een sterke man die zijn passie dreigt kwijt te raken maar op onverwachte plekken vriendschap vindt.

Amerikatsi was de officiële inzending van Armenië voor de Oscars voor de beste buitenlandse film in 2024. Helaas werd het op het nippertje niet genomineerd, maar kwam wel op de shortlist van de tien geselecteerde buitenlandse films. Het was voor het eerst dat een Armeense inzending op deze shortlist kwam. Een mooie overwinning, vooral omdat toen honderd jaar Armeense cinema gevierd werd.

Amerikatsi is een universeel verhaal over menselijkheid, het ontroert en laat je ook lachen. Kenats'd!

ARMEENSE DANSLESSEN MET LILIT DANCE STUDIO & ZARTONK

Locatie:
Operettelaan 629
3543 BR Utrecht

Voor
Gladzor-leden:

-20%

AANMELDEN KAN VIA SOCIAL MEDIA OF VIA INFO@GLADZOR.NL

ԱՐԱՔՍ

ԳԼԱԶՈՐ ՀԱՅ ՈՒՍԱՆՈՂԱԿԱՆ
ՄԻՈՒԹՅԱՆ ԱՄՍԱԳԻՐԸ

Al jaren brengt ASV Gladzor het Arax Magazine uit! Op onze website kun je de vorige edities teruglezen. Wil je ook onze commissie ondersteunen? Of eenmalig een artikel indienen? Neem dan vooral contact op met ons!

Արդեն տարիներ շարունակ «Գլաձոր» հայ ուսանողական միությունը հրատարակում է «Արաքս» ամսագիրը: Մեր կայքում դուք կարող եք կարդալ նախկին համարները: Ցանկանո՞ւմ եք աջակցել մեր հանձնախմբին, կամ մեկ անգամյա հոդված ներկայացնել: Ապա կապ հաստատեք մեզ հետ:

Arthen tariner sharunak "Gladzor" hay usanoghakan miuthyun'y hratarakum e "Arax" amsagir'y: Mer kayqum duq karogh eq karthal nakhkin hamarner'y: Tsankanum eq ajaktsel mer handznakhmbin, kam mek anqamya hodvatc nerkayatsnel: Apa kap hastateq mez het:

asvgladzor

ASV Gladzor

ASV Gladzor

info@gladzor.nl

www.gladzor.nl

juni 2025

